

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 480-1899)

Originalt emne

Offentlig Renlighed

Offentlig Renlighed/Offentlig Renlighed i Almindelighed

Offentlig Renlighed/Renovation

Rets- og Politivæsen

Rets- og Politivæsen/Politivedtægt

Sundhedsvæsen

Sundhedsvæsen/Sundhedsvedtægt

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 14. december 1899](#)
- 2) [Byrådsmødet den 25. januar 1900](#)
- 3) [Byrådsmødet den 19. april 1900](#)
- 4) [Byrådsmødet den 13. september 1900](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 14. december 1899 - side 5

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 480-1899)

Fra forskellige Grundejere i Dannebrogsgade og Kroghsgade var modtaget et Andragende om, at Kommunen vilde overtage Dagrenovationen og Kloakernes Rensning samt sørge for en Fornyelse af Kloakbrøndenes Dæksler.

Da de to Gader høre under det saakaldte Kunstvejdistrikt (se Mødet den 12te Januar under sag Nr. 443/98). vedtog Byraadet at svare, at man vilde stille sig imødekommende over for de i Andragendet indeholdte Ønsker, saafremt samtlige Beboere i Distriktet underkaster sig den for den øvrige By gældende Sundhedsvedtægt.

Uddrag fra byrådsmødet den 25. januar 1900 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 480-1899)

Efter at Byraadet i Overensstemmelse med Beslutningen paa Mødet den 14de f. M. under 15de f. M. havde tilskrevet Beboerne af Kunstvejdistriktet saaledes:

"I en til Byraadet fremsendt Skrivelse har de dels anholdt om, at Kommunen vilde overtage Dagrenovationen og Kloakrensningen, samt sørge for Istandsættelse af Kloakbrøndens Dæksler, dels udbedt Dem Byraadets Bistand til, at der kunde blive ført et mere virksomt Polititilsyn i Dannebrogsgadekvarteret.

Idet man i Anledning af sidstnævnte Punkt i d'Hr,s Andragende maa henvise dem til Politimesteren, undlader man ikke at meddele med Hensyn til de i Andragendets første Del fremsatte Ønsker, at Byraadet er villigt til at stille sig imødekommende i saa Henseende, saafremt samtlige Grundejere i den paagældende Bydel indvilge i at undersætte sig de for den øvrige By gældende Sundhedsstægter."

Havde disse til Indenrigsministeriet indsendt en Klage over, at de, der lige saa vel som de øvrige Borgere i Byen svarede Skat til Kommunen, ikke blev gjort delagtige i de samme Goder, som Byens øvrige Beboere, idet Byraadet som Betingelse for, som Byens øvrige Beboere, idet Byraadet som Betingelse for, at Kommunen overtog Dagrenovationens Udførsel og Kloakernes Vedligeholdelse m. m. havde fordret, at samtlige Grundejere i Distriktet underkastede sig den for den øvrige By gældende almindelige Sundhedsvedtægt, en Betingelse var Klagerene umuligt at fyldestgørende.

Under 20de d. M. havde Amtet under Kommunikation af Indenrigsministeriets Skrivelse af 17de d. M. tilstillet Byraadet denne Klage til Erklæring.

Byraadet vedtog i denne Anledning at henholde sig til sin tidligere Erklæring i Skrivelse til Grundejerne af 15dr f. M., hvorefter der under 27de d. M. blev tilskrevet Amtet saaledes:

"Ved hoslagt at tilbagesende medfølgende af det ærede Stiftamt under 20de d. M. i Henhold til Indenrigsministeriets Skrivelse af 17de d. M. Byraadet til Erklæring tilstillede Andragende med s. 1 Bilag fra forskellige Grundejere i det saakaldte Kunstvejdistrikt beræffende Spørgsmaalet om Kommunens Overtagelse af Dagrenovationen samt Rensning og Vedligeholdelsen af Kloakerne i bemeldte Distrikt, skal man tillade sig at meddele, at da Beboere i det ommeldte distrikt i Henhold til det ved allerhøjeste Resolution af 7de December 1898 angaaende Indlemmelse af Dele af Viby Sogn i Aarhus Købstad tagne Forbehold have vægret sig ved at lade de for Købstaden ifølge Sundhedslovgivningen gældende forskrifter komme til Anvendelse paa Distriktet, ser man ikke rettere, end at de ikke kunne have noget Krav paa, at Kommunen bringer Sundhedsvedtægten til Anvendelse alene for enkelte Punkters Ved= Vedkommende, der ere til ensidig Fordel for Andragerne. Derimod er Byraadet, som udtalt i dets Skrivelse til Andragerne af 15de december f. A., villigt til at imødekomme Andragerne, naar Distriktets Grundejere indvilge i at underkaste sig de for den øvrige By gældende Sundhedsforskrifter."

Uddrag fra byrådsmødet den 19. april 1900 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 480-1899)

Efter at Byraadet i Anledning af Kunstvejdistriktets Beboeres Andragende om Kommunens Overtagelse af Renovationen m. m. havde tilskrevet Amtet som i Mødet den 25de Januar vedtaget, havde Amtet under 24de Februar kommuniceret Byraadet Indenrigsministeriets Skrivelse af 22de f. M., saalydende:

"I Anledning af hoslagte med Hr. Kammerherrens Skrivelse af 31te f. M. til Indenrigsministeriet indsendte og af nævnte Ministerium Justitsministeriet tilstillede Andragende, hvori forskellige Grundejere i det ved allerhøjeste Resolution af 7de December 1898 under Aarhus Købstad indlemmede saakaldte Kunstvejdistrikt besvære sig over, at Aarhus Kommune har vægret sig ved at overtage Dagrenovationen samt Rensning og Vedligeholdelse af Kloakerne i bemeldte Distrikt, skal man, under Henvisning til Bestemmelserne i Politivedtægten for Aarhus af 9de Oktober 1897, III Afsnit, særlig § 93 og § 84, 2det Stykke, anmode Dem om at foranledige indhentet nærmere Udtalelse om

Sagen fra Byraadet i Aarhus, ligesom Erklæring fra Politimesteren i nævnte Købstad ønskes tilvejebragt.

Med de begærte Erklæringer forventes det indesluttede tilbagesendt hertil, ledsaget af de yderligere Bemærkninger, hvortil Hr. Kammerherren maatte finde Dem foranlediget."

Efter at denne Skrivelse havde været forelagt Byraadet i Mødet den 8de Marts blev der under 10de f. M. tilskrevet Amtet saaledes:

"Med behagelig Skrivelse af 24de f. M. har Stiftamtet kommuniceret Byraadet Justitministeriets Skrivelse af 22de f. M., hvori Ministeriet med Henviisning til Bestemmelserne i Politivedtægten for Aarhus Købstad af 9de Oktober 1887, III Afsnit, særlig § 93 og 83, 2det Stykke, begærer en nærmere Udtalelse fra Byraadet angaaende et Andragende, hvori Beboerne i det ved allerhøjeste Resolution af 7de December 1898 under Købstaden indlemmede saakaldte Kunstvejdistrikt besvære sig over, at Kommunen har vægret sig ved at overtage Dagrenovationen samt Rensning og Vedligeholdelse af Kloakerne i dette Distrikt.

I denne Anledning undlader Byraadet ikke at meddele, at man under Hensyn til Indholdet af det ovennævnte Afsnit III i Politivedtægten "Om den offentlige Renlighed" og Bestemmelsen i Lov indeholdende Bestemmelser om Politiet uden for København af 4de Februar 1871 § 2 d har betragtet de i det nævnte Afsnit givne Forskrifter - uanset deres Optagelse i Politivedtægten - som henhørende til de ifølge Sundhedslovgivningen for Købstaden gældende Forskrifter, som i Henhold til ovennævnte kgl. Resolution ikke i de første 15 Aar efter Indlemmelsen ere anvendelige paa Distriktet. Man tillader sig derfor at henholde sig til sin Skrivelse af 27de Januar d. A.

3 Bilag følge hoslagte tilbage."

I denne Anledning havde Justitsministeriet under 7de d. M. tilstillet Amtet følgende, Byraadet under 11te d. M. kommunicerede Skrivelse:

"I det med Hr. Kamerherrens Skrivelse af 24de f. M. hertil tilbagesendte Andragende have forskellige Grundejere i det ved allerhøjeste Resolution af 7de December 1898 under Aarhus Købstad indlemmede saakaldte Kunstvejdistrikt besværet sig over, at Aarhus Kommune har vægret sig ved at overtage Dagrenovationen samt Rensning og Vedligeholdelse af Kloakerne i bemeldte Distrikt.

Foranlediget heraf skal man til behagelig Efterretning og videre Bekendtgørelse meddele,

at saafremt de ommeldte Beboere paa Bestemmelser i Sundhedsvedtægten for Aarhus Købstad ville støtte nogen Ret i den anførte Henseende, er Ministeriet med Dem og Byraadet enigt i, at den fremførte Begæring er ubeføjet.

Med Hensyn til de i Politivedtægten 3die Afsnit indeholdte Bestemmelser kan Ministeriet vel ikke antage, at disse ipso jure skulde være indskrænkede til at gælde for det samme stedlige Omraade som Sundhedsvedtægten, - der savnes herom fornøden Bestemmelse, jfr. tværtimod § 96, 1ste Stykke, og med Hensyn til forskellige af Forskrifterne vilde det efter disses Natur formentlig være ganske uantageligt, om disse skulde være uanvendelige for nogen Del af Købstaden hvorhos man heller ikke kan anse Forbeholdet i Resolution af 7de December 1898 for sigtende til dette Afsnit af Politivedtægten. Ligesom det imidlertid maa erkendes at være saare tvivlsomt om de i dette Afsnit af Politivedtægten indeholdte Bestemmelser eller Forudsætninger om forskellige Forretningers Udførelse ved offentlig Foranstaltning kunne siges at tillægge Beboerne en Ret til at paastaa en saadan Virksomhed udført af Kommunen. - hvilket Spørgsmaal i alt Fald maa høre under Domstolenes Afgørelse - saaledes betragter Ministeriet det som givet, at de i Lov af 4de Februar 1871 § 3 omhandlede Myndigheder til enhver Tid kunne træffe en saadan Omordning af vedkommende Forhold, som maatte findes fornøden. Da Opmærksomheden nu ved nærværende Sag er henledet paa, at der finder en, som det maa indrømmes, lidet naturlig Inkongruens Sted mellem Omraadet for Sundhedsvedtægten og for visse Bestemmelser i Politivedtægten Afsnit 3, og da det et et saavel for det offentlige som for Beboernes Vedkommende berettiget Krav, at det utvetydigt fremtræder, hvilke Bestemmelser i nævnte Afsnit 3 der bliver at bringe til Anvendelse for enhver Del af Købstadens Omraade, skal Ministeriet under Hensyn til Lov af 4de Februar 1871 § 4, 2det Stykke, anmode Byraadet om at vedtage og til Ministeriets Stadfæstelse indsende en Tillægsbestemmelse til Vedtægten, der indeholder den fornødne Afgørelse i oven anførte Henseende."

Toges til Efterretning og overgaves det angaaende Forslaget til en ny Sundhedsvedtægt nedsatte Udvalg til Foranstaltning m. h. t. den af Ministeriet foreslaaede Ændring i Politivedtægten.

(Se Mødet den 13de September.)

(J. Nr. 480-1899)

Efter at udkastet til en nu Sundhedsvedtægt i den af Byraadet i mødet den 14de Juni vedtagne affattelse havde været tilstillet Sundheds-kommissionen til erklæring, havde denne under 16de Juli fremsat forslag til forskellige ændringer i udkastet. Disse blev gennemgaaede og for en dels vedkommende tiltraadte af Byraadet. I den saaledes vedtagne skikkelse blev udkastet derefter under 21de d. M. indsendt til Justitsministeriets approbation, ledsaget af et mindretals votum m. H. t. § 104 (se nedenfor).

Samtidig tiltraadte Byraadet et af det nedsatte Udvalg i henhold til beslutningen i mødet den 19de April udarbejdet forslag til ændringer i Politivedtægten, for saa vidt angik dennes bestemmelser m. H. t. renovationens udførelser (se det under Nr. 480/1899 i mødet den 19de April redererede.)

Byraadets skrivelse af 21de d. M., med hvilken udkastet til sundhedsvedtægten indsendtes til Ministeriet, var saalydende:

"Efter at Byraadet fra den herværende Sundheds-kommission havde modtaget det i aftryk vedlagte udkast til en ny Sundhedsvedtægt, der skulde afløse den under 15de Jan. 1887 stadfæstede vedtægt med dertil knyttede Tillæg, har Byraadet efter gentagne behandlinger vedtaget det ligeledes i aftrykt vedlagte udkast til en saadan vedtægt. I dette udkast, som har været forelagt Sundheds-kommissionen til erklæring, har Kommissionen i vedlagte skrivelse f 16de Juli d. A. foreslaaet en del ændringer, af hvilke Byraadet har tiltraadt ændringerne til §§ 24, 45, 46, 56, 57, 58, 1ste stykke Nr. 2 og 3, 2det stykke Nr. 2 og 3, 59, 60, 69, 76.

Med disse ændringer tillader Byraadet sig at indstille udkastet til det høje Ministeriums stadfæstelse.

For en enkelt §'s vedkommende, nemlig § 104, var der i Byraadet et ret betydeligt mindretal, som sluttede sig til Sundheds-kommissionens forslag om, at den tid, hvori en ny opført bygning skal staa under tag, forinden den maa bebos, saavel om sommeren som om vinteren skal vær 6 maaneder, medens det af Byraadet vedtagne udkast har henholdsvis 5 og 6 maaneder. Efter mindretallets begæring følger dets votum hermed.

I henhold til Justitsministeriets skrivelse til Aarhus Stiftamt af 31te Maj d. a. har det med

skrivelsen fulgte og hermed tilbagefølgende andragende fra Aarhus Slagterforenings Formand vedrørende Kødkontrollen været til behandling i Byraadet sammen med det tilsvarende afsnit af foran nævnte udkast.

I anledning af dette andragendes enkelte punkter skal Byraadet bemærke følgende:

ad 1, 1ste punktum. Kød, der af Kødkontrollen straks udleveres til menneskeføde, stemples nu alt med 1ste eller 2den classes stempel. Det, som dette punkt derfor gaar ud paa, er, at kød, som ikke kan forsynes med disse stempler, men som dog findes at være af en saadan beskaffenhed, at det efter en i Slagtehuset foranstaltet stærk kogning kan udleveres som tjenlig til menneskeføde, ikke maa udleveres til saadant brug. Byraadet finder ikke anledning til at gaa ind her paa, idet man maa anse det for urigtigt at tilintetgøre kød af denne beskaffenhed, der efter den foretagne behandling afgiver et godt og billigt næringsmiddel og er stærkt søgt af den fattigere befolkning, som ofte kun under denne form faar fersk kød af hornkvæg.

Byraadet maa i øvrigt udtale sin forundring over, at Formanden for Slagterforeningen anholder herom, da der kort forinden indgivelsen af hans andragende maa siges at foreligge en anerkendelse fra alle Byens Slagtere, med undtagelse af een, af den omhandlede sterilisering af kød, idet de have anholdt om, at nettoindtægten af steriliseret kød maatte tilfalde den af Slagtehuset bestyrede kreaturforsikring, saafremt kødets ejer var medlem af kreaturforsikringen, hvad Byraadet ikke havde noget imod og derfor i mødet af 26de April d. A. vedtog det i afskrift vedlagte tillæg til bestemmelserne om kreaturforsikringen.

ad 1ste stykke. sidste punktum, og 2det stykke.

Der sigtes formentlig her til, at Inspektøren ved Kommunens Slagtehus i et foredrag i en Landboforening har udkastet den tanke, at klassificering af kød i 1ste og 2den klasse skulde ske paa en noget anden maade end hidtil, saaledes at kun det kød skulde stemples med 1ste classes stempel, som hidrørte fra en krop, der var absolut sund, og at derfor en del af det kød, som nu gives 1ste classes stempel, stemples med 2den classes stempel, meden den ringeste del af det kød, der nu gaar i denne klasse, skulde steriliseres. Hensigten hermed var formentlig nærmest den, at Slagterne kunde opnaa, at kød, forsynet med 2den classes stempel, maatte anvendes til pølser.

Under hensyn til, at spørgsmaalet om indførelsen af en af Staten ordnet Kødkontrol er

forberedt, finder Byraadet ikke, at der nu er anledning til at foretage forandring i den hidtil anvendte maade at klassificere kød paa.

Under forudsætning heraf kan det formentlig vedblivende ikke tillades, at kød, der kun er forsynet med 2den classes stempel, anvendes til pølser, som andragendes punkt 2 gaar ud paa.

ad 3. Da Sundheds-kommissionen bestemt fastholder, at kontrol med pøsefabrikation er umulig, naar det tillades fabrikterne at have kød, som ikke maa anvendes til pølser, i deres fabrikations-lokaler eller andre dermed i forbindelse staaende lokaler, kan Byraadet ikke tilraade, at der sker nogen ændring i det gældende forbud herimod.

ad 4. det her udtalte ønske har Byraadet imødekommet, idet der ikke i udkastet til Sundhedsvedtægten er optaget nogen bestemmelser om betaling for kontrol med Indenbys pøsefabrikation.

ad 5. I overensstemmelse med det her udtalte har Byraadet i udkastet § 56 foreslaaet en forandring i tillæg til Sundhedsvedtægten af 9de Maj 1898, § 1, sidste stykke, idet man ligesom tidligere mener, at saltet og røget kød, der indføres i Byen, bør være underkastet en strengere kontrol end den, som den anførte bestemmelse hjemler, og paa den anden side ikke kan se, at det, der i § 56 foreslaas, lægger noget væsentlig baand paa indførelsen.

Naar endelig andragendet berører Torve- og Markeds-forhold, skal man bemærke, at disse forholds ordning ikke hører hjemme i en Sundhedsvedtægt. Det kan dog tilføjes, at Byraadet ikke mener, at der er grund til for tiden at søge Torveforholdene ordnede derhen, at tilførsel af kød fra landet indskrænkes, hvad Markeds-forholdene angaar, har Byraadet disse under overvejelse, idet der af Byraadet er nedsat et Udvalg til at forhandle med Omegnens Landboforening om dette spørgsmaal."

Mindretallets votum m. H. t. § 104 var saalydende:

"I anledning af den i Aarhus Byraad Torsdag den 13de September tagne beslutning, hvorved den hidtil for Aarhus By gældende Sundhedsvedtægts bestemmelse angaaende den tid, nye bygninger skal staa under tag, forinden de maa benyttes som bolig, er forandret fra 6 til 5 maaneder om sommeren, finder undertegnede mindretal i Byraadet det som sin pligt at erklære, at det af hygiejniske grunde anser den tagne beslutning for højst uheldig. Mindretallet støtter sig i saa henseende til Sundheds-kommissionens flertals

udtalelser, der have særlig vægt, fordi samtlige Læger i Sundheds-kommissionen er enige om at udtale sig imod en forkortelse af den ovennævnte tid fra 6 til 5 maaneder.

Mindretallet bestrider, at kunstig udtørring af bygningerne i hygiejnisk henseende vil have nogen betydning, da murerne, ved den murtykkelse, der nu forlanges, kun derved vil blive tørret paa ydersiden, og senere, naar det raakolde efteraars- og vintervejr indtræder, og beboerne ere forhindrede i til stadighed at have vinduerne aabne, vil foraarsage uddunstninger i lejligheden, der vil være højst farlige for de i lejligheden boendes sundhed. Det har hidtil i praksis vist sig, at lejligheder, trods det, at de har staaet 6 maaneder under tag, har været højst sundheds-farlige, særlig i fugtige og kolde somre, og mindretallet formener det uforsvarligt, da Bygnings-vedtægten stadig forlanger forøgede murtykkelser i nybygninger, da samtidig at indskrænke den tid, som forlanges for den naturlige ved luftens uhindrede adgang foraarsagede udtørring.

Mindretallet beder derfor denne sin anskuelse bragt til Ministeriets kundskab.

Aarhus, den 15de September 1900.

Harald Jensen, Jakob Jensen, A. Meyer, Jul. Andersen. S. Chr. Wærum. P. Sabroe.

F. F. Samuelsen. Otto Lund."

Skrivelsen af 21de d. M., med hvilken forslaget til ændringer i Politivedtægten indsendes til Ministeriets, var saalydende:

"I den af Aarhus Stiftamt under 11te April d. A. kommunicerede skrivelse af 7de f. M. har det høje Ministerium anmodet Byraadet om at vedtage og til stadfæstelse indsende en tillægs-bestemmelse til Politivedtægten for Aarhus Købstad, sigtende til at hæve den uoverensstemmelse, som finder sted imellem politivedtægtens og sundhedsvedtægtens bestemmelse om den offentlige renlighed.

Denne sag har været behandlet sammen med det i skrivelse af D. D. omhandlede udkast til en ny Sundhedsvedtægt. Den antydede uoverensstemmelse kunde formentlig bedst være fjernet paa den maade, at man samlede alle de den offentlige renlighed vedrørende bestemmelser i sundhedsvedtægtens afsnit IV "den almindelige renlighed", hvor de nærmest høre hjemme, men da sundhedsvedtægten ikke for tiden gælder for hele Købstadens omraade, medens derimod politivedtægten efter Ministeriets forannævnte skrivelse maa betragtes som gældende for hele omraadet, lod dette sig ikke gøre, da man i saa fald for en del af omraadet vilde komme til at favne bestemmelser om de herhen

hørende forhold. Man har derfor søgt at fjerne uoverensstemmelsen ved i det af Byraadet vedtagne udkast til tillæg til politivedtægten, der følger hoslagt tillige med et aftryk af vedtægten, at udelade en del bestemmelser af Politivedtægten og at afsatte vedtægtens § 84 i overensstemmelse med Sundhedsvedtægtens § 16, 1 stk. - med undtagelse af 3die punktum, der ikke finder anvendelse paa det omraade, hvor Sundhedsvedtægten ikke gælder - og 2det stykke.

Dette tillæg, imod hvilket politimesteren ifølge hoslagte skrivelse af 18de f. M. ikke har fundet noget at erindre, tillader Byraadet sig at indstille til det høje Ministeriums stadfæstelse."

Forslaget til tillægget var saalydende:

"§ 84 affattes saaledes:

Grundejerne skulle daglig foranstalte fortovene og de brolagte eller asfalterede gader fejede ud for deres ejendomme indtil midten af kørebanen og paa Torv eller Plads indtil 6 alen fra Rendestenen, hvilket maa ske til de af politiet nærmere fastsatte tider. Under gadefejningen er indbefattet renholdelse af Lyskasser, Rendestenene samt Udløbsrender fra Husene.

I tørt vejr uden frost skulle Fortovene og Gaderne behørig overbruses med rent vand, inden fejningen foretages. Det sammenfejede skal straks bortføres fra gaden.

I den varme Aarstid, eller naar andre omstændigheder gøre saadant tilraadeligt, kan Sundheds-kommissionen paabyde dem, hvem gadernes renholdelse paahviler, daglig at skylle rendestenene, for saa vidt gaderne ikke ere kloakerede.

§ 85, 1ste stykke, 1ste punktum samt 3die og 4de stykke bortfalde.

§ 86 bortfalder.

§ 93 bortfalder.

§ 94, sidste punktum, bortfalder."

Det tilføjes, at Stiftamtet senere, under 14de December, i henhold til Justitsministeriets bemyndigelse, har udfærdiget tillægget til Politivedtægten overensstemmende med det indsendte forslag saaledes, at det træder i kraft samtidig med den endnu ikke approberede ny Sundhedsvedtægt.